ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ — 200-річчя НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА 100-річчя АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ — БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 216. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 18-го ЛИСТОПАДА 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 18, 1975 No. 216. VOL. LXXXII.

НЮЙОРКСЬКА ОКРУГА УНС ВІДБУЛА ОРГАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ

Ню Йорк, (в.л.). — В п'ятницю, 14-го листопада, тут у приміщенні Українського Народного Дому вудбулися організаційні наради нюйоркської Округи УНСоюзу з участю екзекутивних урядовців і 30-х представників Відділів УНС Ню Йорку і околиці. Головний Уряд репрезентували на цих нарадах — головний предсідник Йосип Лисогір, заступник головного предсідника д-р Іван О. Флис, заступниця головного предсідника пані Марія Душник, головний організатор Степан Гавриш, і головний контролер мґр Іван Винник. Присутній був також обласний організатор Василь Оріховський.

Наради відкрив і ними проводив голова Окружного Комітету Відділів УНС Микола Хоманчук, який після привітання головних урядовців і присутніх попросив до слова головного організатора Степана Гавриша, бо основною метою зборів були організаційні справи Округи, особливо важливі в цьому році, бо до виконання організаційної квоти Окрузі бракує ще приблизно 120 членів, що їх пообіцяли зорганізувати до кінця року секретарі й інші урядовці Відділів. Доброю нагодою для пожвавлення організаційної праці є запляюваний Окружним Комітетом УНС бенкет для вшанування заслужених союзовців, який має відбутися 6-го грудня ц.р. і до того свята урядовці Округи і Відділів підготовляються, щоб на цій урочистості передати представникам Головного Уряду бодай 100 аплікацій нових членів. Головний організатор подав до відома, що досі до УНСоюзу зорганізовано 2.363 членів на суму 5,116,500 долярів і треба ще приєднати бодай 1.200 членів, щоб хоч частинно осягнути намічену мету.

Головний предсідник Йосип Лисогір інформував про організаційні справи, про Будівлю УНС, інвестиції, Видавництво та про суспільно-громадську і частинно політичну працю, в якій він особисто й інші члени Екзекутиви УНС беруть участь, зокрема в підготовці святкувань 200-річчя Американ-

(Закінчення на стор. 4-ій)

В ТОРОНТІ ПОМЕР РЕД. ОЛЕКСАНДЕР МОХ

Торонто, Канада. — З Торонта інформують, що тут в суботу, 15-го листопада ц.р. о год. 11-й вечором помер ненадійно на 75 році життя відомий письменник, критик і редактор українських часописів св.п. Олександер Мох.

Панахиди відправлялись в понеділок і вівторок, 17 і 18 листопада в похоронному заведенні Кардинала в Торонті, а похорон заповіджений на середу, 19-го листопада з церкви св. Миколая. Покійний осиротив дружину Іванку і дочку Марусю з мужем і трьома дітьми.

Українська молодь і американська морська піхота посадять в Балтіморі пропам'ятне дерево

Балтимор (ВС). — В найближчу неділю, 23-го листопада ц.р., Українська Студентська Громада Балтимору в Меріленді, при співучасти Пласту і СУМА, посадить спільно з відділом американської морської піхоти о 1-ій годині по полудні в міському Паттерсон Парку дерево для відзначення 200-річчя З'єднаних Стейтів Америки і 200-річчя існування американської морської піхоти як і 100-річчя Українського Поселення. Програму супроводитиме внесення зоряного і блакитно-жовтого прапорів, відспівання американського і українського національних гимнів, мистецькі точки і привіти від Управи міста, міського і стейтового Комітетів 200-річчя Америки, як рівнож балтиморського Відділу УККА і місцевого Українського Комітету 200-річчя Америки.

Як інформує Ліда Сушко, голова Української Студентської Громади Балтимору, Українська Студентська Громада одержала листа від стейтового мерілендського Комітету 200-річчя, в якому цей Комітет дає їм своє урядове признання за цей їхній проєкт і повідомляє, що проєкт Української Студентської Громади Балтимору буде втягнений у Листу Признань, що їх цей Комітет апробував.

На Союзівці відбулися першості УСЦАК настільного тенісу

Учасники змагань за Першості УСЦАК в настільному тенісі на Союзівці 15 і 16-го листопада 1975.

Союзівка. — Крім популярних вже тенісових турнірів і плавацьких змагань, які кожного літа притягають сотні українських спортовців Америки і Канади, ця виховно - відпочинкова оселя УНСоюзу стала місцем відродження українського настільного тенісу, гостюючи минулої суботи і неділі, 15 і 16 листопада, турнір за індивідуальні першості Української Спортової Централі Америки і Канади (УСЦАК), в якому взяло участь 26 змагунів і змагунок. Турнір відбувся з ініціятиви Богдана Миндюка, ланкового настільного тенісу УСЦАК, при тісній співпраці пластового куреня „Червона Калина", який був господарем змагань, Союзівки і її управителя Володимира Кваса, та УНСоюзу, який уфундував трофеї для переможців і фіналістів в чотирьох групах.

Перша рунда змагань в суботу в спільній групі чоловіків і юньйорів проходила системою кожний з кож-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ПРОФЕСОРИ, АЛЮМНИ І ФУНДАТОРИ УВУ ВІДБУЛИ В НЮ ЙОРКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

Ню Йорк (Н. Н.) — Заповіджена ще у вересні ц. р. наукова конференція професорів, алюмнів і Фундації Українського Вільного Університету відбулася тут в суботу, 8-го листопада, у великій залі Пластового Дому.

Конференцію відкрив директор Делеґатури проф. д-р Василь Лев, повідомляючи, що ректор УВУ проф. д-р Володимир Янів не міг прибути до ЗСА з огляду на важливі справи, пов'язані з Університетом у Мюнхені. Через неприсутність Ректора, Управа Асоціяції Українських Професорів Америки відкликала свої наради, що мали відбутися в неділю, 9-го листопада під проводом голови проф. Миколи Степаненка. До почесної президії конференції, крім проф. Андрушкова і проф. д-ра В. Лева, запрошено ред. Івана Кедрина-Рудницького, голову Союзу Українських Журналістів, проф. д-ра Антона Рудницького, голову Світового Об'єднання Українських Музикологів та Івана Буртика, голову Фундації УВУ.

Наукова конференція складалася з двох частин: Франкознавства та філології і точних наук. Першою частиною проводив проф. Степан Чорній, другою — проф. Леонід Рудницький. Секретарювали: д-р Анна Бойцун та д-р Василь Вергун.

Першою частиною доповідей започатковано ювілейні святкування Івана Франка (1856 - 1916 - 1976). Більші Франківські святкування відбудуться в наступному

(Закінчення на стор. 4-ій)

МІЖ ЗСА І ФРАНЦІЄЮ ДІЙШЛО ДО ПОРОЗУМІННЯ ЩОДО МОНЕТАРНОЇ ВИМІНИ

Париж. — У неділю, 16 листопада, під час 3-денної вершинної економічної конференції 6-ох індустріяльних країн, яка проходить тут у Шато де Рамбвіє вже від минулої суботи, прийшло до компромісового порозуміння між ЗСА та Францією щодо ставки монетарної виміни. Президент Джералд Форд, який бере участь в цій конференції разом з французьким президентом Валерієм Жіскаром д'Естеном, британським прем'єрміністром Гаролдом Вілсоном, західньонімецьким канцлером Гельмутом Шмідом, італійським прем'єр - міністром Альдом Моро та японським прем'єром Такейо Мікі, у неділю також закликав індустріяльно розвинених союзників ЗСА робити фінансові інвестиції в розвиток нових джерел енерґії в Америці, а за це ті країни одержували б частину енерґетичної продукції.

Щодо ставки монетарної виміни, то американські речники повідомили, що хоча ЗСА не погодилися на вимогу Франції, щоб були встановлені точні ставки щодо виміни доляра та грошей інших країн, то відтепер центральні банки 6-ох країн матимуть дещо більше право контролювати рівень виміни на випадок раптових і непередбачених змін, ніж мали досі. Таким чином прийшло до компромісу між Францією, яка вимагала точно означених ставок виміни, та Америкою, яка хоче, щоб вартість доляра могла змінятися згідно із змінами в світовій економічній ситуації.

Енерґетична проблема була головною темою промови президента Форда в неділю, 16 листопада. Він не тільки закликав представників 5-ох інших держав робити фінансові інвестиції в розвиток нових джерел енерґії в ЗСА, але також збільшити продукцію пального у їхніх власних країнах. Президент Форд також запропонував, щоб учасники конференції обнизили мита на імпортовані продукти і встановляли обмеження на імпорти „тільки в крайніх випадках".

НЕДАВНІ СОВЄТСЬКІ ПОЛІТВ'ЯЗНІ-ЖИДИ ВИСТУПИЛИ В ОБОРОНІ ЧОРНОВОЛА

Ню Йорк. — Комітет оборони совєтських політичних в'язнів інформує, що недавні совєтські політичні в'язні-жиди, Борис Азерніков і Лассал Камінський, тепер в Ізраїлі, виступили в обороні відомого українського політв'язня, журналіста Вячеслава Чорновола. В одержаному від них з Ізраїля листі багатомовно сказано:

НА ЗАХИСТ ВЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

Вячеслав Чорновіл

Ми, недавні політичні в'язні, євреї (жиди), які відбули в СССР строки ув'язнення за бажання виїхати в Ізраїль, бажаємо привернути увагу громадськости до положення нашого друга Вячеслава Чорновола, багатолітнього політв'язня совєтських тюрем і таборів, блискучого українського публіциста і літературознавця, видатного громадянина і великого патріота України, що ним міг би пишатися кожний народ...

Глибоко трагічні були перехрестя доль народів жидівського і українського в далекому і не так далекому минулому. Ніхто із нас про це не забуває і не хоче забути. Але, може бути, власне через це в Мордовських і Пермських таборах 70-их років народився цілковито новий характер взаємовідносин поміж жидами і українцями.

Справа не тільки в тому, що, спільно знемагаючи на тяжких таборових роботах і ділячись мізерною арештантською їжею, в холодних карцерах і спільних голодівках протесту ми стали полюдяному дружні і близькі одні до одних. Сталося щось більше: близьке знайомство привело нас до відкриття дивної спільности наших духовних доль і тих шляхів національного відродження, якими ідуть сьогодні молоді представники жидівської і української інтеліґенції.

„Нам, жидам, які прагнуть виїхати до своєї історичної батьківщини в Ізраїль і які за це є осуджені совєтським судом, близькі сподівання національно-мислячих українців, зрозумілі їх мотиви і надії, біль їх рідних і близьких. В річницю арештів цих людей ми висловлюємо протест, вимагаємо їх звільнення", — цими словами звернулися жидівські політв'язні до Верховної Ради СССР 12-го січня 1974 року, оголошуючи голодівку солідарности з українцями, які кожнорічно відзначають цей сумно-пам'ятний день української історії — день масових арештів в Україні в 1972 р.

І нема сьогодні в Потьминських і Пермських таборах

(Закінчення на стор. 4-ій)

СТУС ПОРАНЕНИЙ В ТАБОРІ, ЛІСОВИЙ ПОКАРАНИЙ, ГОРОДЕЦЬКИЙ ПЕРЕВЕЗЕНИЙ ДО ВЛАДИМИРСЬКОЇ ТЮРМИ

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — На Захід продісталися нові вістки про ситуацію українських в'язнів в концтаборах СССР. Поета Василя Стуса, що був заарештований в січні 1972 року і засуджений на 5 років таборів і 3 роки заслання, важко поранили в липні 1975 року на третьому таборовому пункті в Мордовії. Його поранив колишній фашистівський коляборант Сідельніков. Стуса перевезли до таборової лікарні.

Василь Лісовий, колишній співробітник Інституту філософії Академії Наук УССР, заарештований 1972 року і засуджений на 7 років таборів і 3 роки заслання, був покараний таборовою адміністрацією в липні 1975 року на 6 місяців таборового ізолятора (ШІЗО — штрафний ізолятор).

Юрій Городецький, український політичний в'язень, перебув 72 дні в таборовій тюрмі. Після цього його перевезли до Владимирської тюрми.

Є також вістка про посилене релігійне переслідування в Україні. При кінці літа ц.р. у Хмельницькій області покарали Марію Іванівну Власюк за те, що мовляв, вона виховувала своїх дітей в релігійному дусі. Марія Власюк належить до секти адвентистів. Її позбавили права опікуватися власними дітьми.

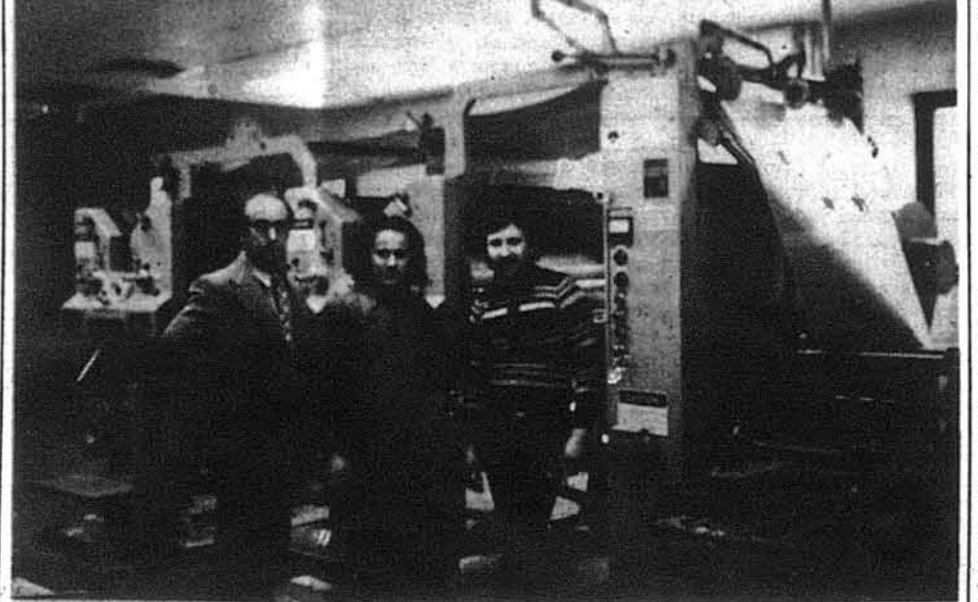
Продовжуються також антижидівські репресії. В Одесі засудили на 2 роки ув'язнення Лева Ройборда за те, що він, мовляв, ставив спротив під час арешту. В Харкові засудили на 3 роки Олександра Слиніна, бо він не зголосився до війська. З цієї причини 6 червня ц.р. заарештували в Києві Якова Винарова.

Понад 100.000 португальців демонстрували в Лісбоні

Лісбона, Португалія. — Від часу революції в Португалії в квітні 1974 р. столиця країни, Лісбона, не була так переповнена народом, як в неділю, 16-го листопада ц.р., в часі великої протиурядової демонстрації, що її зорганізували Комуністична партія та інші ліві угрупування, які від самого початку співпрацюють з комуністами. Антиурядову демонстрацію зорганізовано для того, щоб показати силу лівих, з якими, мовляв, повинен рахуватися кожний уряд і від яких залежить чи уряд вдержиться при владі. Понад 100.000 демонстрантів, які заповнили величезну площу біля Парляменту і прилеглі вулиці, домагалися уступлення прем'єр-міністра Жозе Пінгеіро де Азеведо і передання влади „справжнім революціонерам". „Ми не прийшли сюди, щоб валити уряд, — заявив один з промовців на великому мітинґу — ми домагаємося мирним способом передання влади особам, які здійснюватимуть на практиці революційні гасла". Провід Соціялістичної партії, яка творить більшість в теперішньому уряді Азеведо, обвинувачує Комуністичну партію в антиурядовій диверсії, ціллю якої є повалення демократичного уряду Португалії. В противагу до демонстрації, організованої комуністами 16-го листопада, обидва проводи Соціялістичної і Народно-демократичної партій заповіли велику контрдемонстрацію на понеділок, 17-го листопада, в Лісбоні і в багатьох інших більших містах країни.

„СВОБОДА" ВЖЕ ДРУКУЄТЬСЯ НА ВЛАСНІЙ ОФСЕТНІЙ ПРЕСІ В НОВИХ ПРИМІЩЕННЯХ

Після кінцевих випробувань ще під наглядом кваліфікованого знавця минулого тижня, це число „Свободи" друкується вже всеціло на модерній офсетній пресі в нових приміщеннях Української Будівлі УНСоюзу при 30 Монтґомері вулиці в Джерзі Ситі і з цих приміщень її вже доставляється на пошту. Запляновані вже від деякого часу і тепер остаточно здійснені зміни друку наступили після повного влаштування та випробування фотографічного і пресового відділів в-ва Українського Народного Союзу, що займають частини партеру і першого поверху могутньої нової будівлі УНСоюзу. Як відомо, третій поверх займає Головна Канцелярія УНСоюзу, а другий поверх займе редакція, адміністрація і книгарня „Свободи", які ще тимчасово перебувають в дотеперішніх приміщеннях, в яких ще деякий час — місяць - два — працюватиме також складальний відділ друкарні, поступово переходячи із ліно - типного складу на компютори.

Нова, модерна офсетна преса „Свободи" та її обслуга. На фото, біля преси, стоять (зліва): технічний керівник друкарні Анатоль Домарацький, друкарський асистент Степан Пілін та друкар (пресмен) Марко Гуменний. Фотознімка зроблена минулої суботи під час останнього випробування преси до праці „на повну пару", що почалася з друком цього числа „Совободи" в понеділок, 17-го листопада 1975, у 200-річчя Незалежности З'єднаних Стейтів Америки та 100-річчя Українського Поселення в Америці і — додаймо — у 82-ліття безперервної появи „Свобо ди" та у 81-шу річницю заснування Українського Народного Союзу.

Нова офсетна преса, яку закупив УНСоюз для „Свободи" коштом майже 70,000 долярів, це т. зв. „Коммюніті Офсет - прес", відомої фірми Ґосс, яка друкує 15,000 примірників на годину та може друкувати кожну кількість сторінок, в залежності від кількости заінстальованих „одиниць". На заінстальованій уже в „Свободі" пресі можна друкувати 4, 6 і 8 сторінок теперішнього формату. На цій пресі газета друкується фотографічним способом з плит, приготованих вповні вже у влаштованому УНСоюзом в новій друкарні „Свободи" фотографічному відділі. Плити для друку на офсетній пресі приготовляється із відбитих на окремій малій пресі та приготовлюваних ще дотеперішнім порядком у давніх приміщеннях форм газетних сторінок. Друкарський склад це також приготовляється дотеперішнім порядком.

(Закінчення на стор. 4-ій)

Засуджують совєтське відношення до Сахарова

Вашінґтон. — Майже вся американська преса гостро зареаґувала на відмову совєтського уряду видати академікові Андреєві Сахарову виїздну візу до Осльо, де він хотів особисто відібрати признану йому Нобелівську нагороду миру на окремій церемонії, яка відбудеться 10-го грудня ц.р. Газета „Ди Кріщчем Саєнс Монітор", називає відмову „знущанням над людиною і кпинами над підписаною в Гельсінках 35 державами Декляраціяю, яка забезпечує за одиницею, групою людей і народами свободу руху і зв'язків".

Газета відмічує, що „стосовані Совєтським Союзом середньовічні методи у відношенні до своїх громадян викликають презирство у людей на Заході і ці способи можна цілком сміло порівняти до методів ґітлерівської Німеччини".

Протестні листи на адресу голови Президії Верховної Ради СССР Ніколая Подґорного переслали вже 33 Нобелівські лавреати, протестуючи проти поведінки совєтського уряду супроти їхнього колеґи. Листи з протестами на адреси Леоніда Брежнєва і совєтської амбасади у Вашінґтоні переслали також численні американські вчені і культурні діячі, а також організації і робітничі юнії.

Зустрічі українців у Швайцарії набирають міжнародного характеру

Цюріх, Швайцарія (Л. В.). — Реґулярно відбуваються тут сходини наших земляків, членів Об'єднання Українців у Швайцарії. Молитва в церкві, спільний обід сталися вже доброю традицією. Та ось в змісті цих чисто родинних зустрічей почали з'являтися риси міжнародного характеру, поскільки щораз частіше прибувають на них також чужинці, зацікавлені нашими звичаями, культурою, історією. В травні цього року, наприклад, гостями українців були швайцарці, чехи, поляки. На сходини, що відбулися 9-го листопада, — знову прийшли швайцарці, поляки, білоруси, французи.

Хвилиною мовчання вшанували зібрані пам'ять недавно померлих — поляка Казімєжа Вінценса, великого приятеля українців, брата відомого Станислава Вінценса, автора книжки про життя гуцулів „На високій полонині", професора Михайла Єремієва та вчителя Ізидора Кордецького.

Ідею братерства з українцями продовжує дружина К. Вінценса, пані Гальшка Вінценс - Понятовска. Вона й інші члени товариства „Коло Польске" — разом з українцями взяли активну участь в приготуванні і виконанні українських транспарентів для „Маршу мовчання", який відбувся в Цюріху 20 вересня ц. р.

На закінчення останніх сходин в біжучому році виступили молоді українці з Франції. Приїхали вони з власними бандурами, ґітарами. Вишивані сорочки та зворушливі мелодії не в одного з присутніх викликали і радість і мелянхолію. Серед музикантів привертав на себе увагу певний бородатий ґітарист, виконуючий з незвичайною ніжністю й серцем українські народні твори. Шкода тільки, що ніхто не представив зібраним цього вельми симпатичного юнака, закоханого в Україну француза Макса.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„Свобода" в новій шаті

Деякі з читачів спостерегли вже з кінцем минулого тижня, а сьогодні вже всі можуть побачити, що „Свобода" появляється в новій шаті: чистий, виразний друк тексту й ілюстрацій. І хоча по зовнішньому вигляді „Свободи" вже сьогодні „не пізнати", то це ще тільки перша стадія запланованих змін, що їх тепер поступово здійснюється. На черзі буде зміна шрифтів та цілого зовнішнього оформлення, що може потривати ще яких два-три місяці.

Очевидно, що справа не тільки в зовнішньому оформленні і вигляді. Куди важливіша суть — зміст газети. Бо, як з одного боку не матиме справжнього смаку навіть найдобірніша страва, подана в неохайній посуді, так і навіть золота тарілка не додасть смаку якійсь несмачній страві. Одне і друге, форма і зміст, повинні йти впарі і це власне є турботою Українського Народного Союзу відносно його публікацій.

У вересні цього року сповнилося „Свободі" 83 роки безперервної появи та безперервної служби своїй організації, своїй громаді і своєму народові та їх правді і справі. Вісім десятків і три роки — це довгий час, але й великий шлях пройшла „Свобода" в ньому. Від складеного ручно першого числа „Свободи", друкованого на примітивній плоскій чужій пресі, до теперішніх модерних компюторів та офсетної преси, що майже безшелесно друкує 15,000 примірників газети на годину, — це приблизно такий самий шлях, як від тієї тачки, що нею віз о. Григорій Грушка, основоположник і перший редактор „Свободи", складені сторінки газети до чужої друкарні, до теперішнього експресу — „метролайнера", що мчить зі швидкістю понад сто миль на годину. І цей прогрес у розвитку „Свободи" був можливий тільки завдяки тій організації, що її „Свобода" допомогла створити півроку після її власної появи. — Українському Народному Союзові.

Вистачить згадати, що сьогодні, як на газетних цвинтарищах виростають все нові й нові могили, особливо етнічних газет, УНСоюз уже інвестував у нові друкарські машини понад сто тисяч долярів і ще щонайменше яких п'ятдесят тисяч доведеться видаткувати, заки всі зміни в системі друку будуть завершені. Все це робиться з головним і єдиним бажанням — служити своїм читачам, своїй громаді і своєму народові.

На жаль, не всі наші громадяни це розуміють і оцінюють. Передплати від членів УНСоюзу і читачів „Свободи" сьогодні покривають тільки малу частину цих горендальних коштів, що друк газети виносить, і без доплат з каси УНСоюзу, „Свобода", англомовний „Український Тижневик" та дитячий журнал „Веселка", що їх видає УНСоюз, не видержали б, мабуть, і одного року. Але ці публікації могли б навіть при теперішній передплаті ще більше розвиватись і вдосконалюватись, якщо б кожний наш громадянин вважав своїм обов'язком і повинністю, також у найкращому власному інтересі, бути членом УНСоюзу.

Не ми, інші стверджують, що „Свобода" і „Український Тижневик" є сьогодні головним джерелом інформацій про життя нашої громади та про змагання нашого народу. Також відомо, що „Свобода" є головним джерелом тих інформацій і для тих радіомовлень, що передаються в Україну, отже і тим самим головним джерелом тих інформацій для українського народу.

Можна собі уявити, до якої міри „Свобода", „Український Тижневик" та „Веселка" могли б збільшити і поліпшити цю вітальну для всіх службу, якщо б УНСоюз мав сьогодні не несповна дев'ятдесят тисяч членів, але бодай чверть мільйона, що цілком реальне і можливе.

Все це варто і треба мати на увазі в теперішній організаційній кампанії УНСоюзу. Тільки поголовним членством в УНСоюзі можна здійснити мрію - заповіт неперевершеного редактора „Свободи" сл. п. д-ра Луки Мишуги, який кілька місяців перед своєю смертю благав власне масовим членством в УНСоюзі допомогти „Свободі" „ще ширше розпустити її крила, бо чогось більшого, вартіснішого і впливовішого ми на цій землі вже не збудуємо".

К. Крупський

ОПОЗИЦІЯ, ЯКОЇ ЗНИЩИТИ НЕ МОЖНА

I

„Samizdat — Voices of the Soviet Opposition", Edited by George Saunders, Monad Press, New York — Pathfinder Press, London, 1974.

Ми подали назву книжки і видавництв, які опублікували її в минулому році. Зміст книжки творять тексти протестів совєтських інлектуалістів проти жорстокостей їхньої влади. Матеріяли для книжки зібрав та зредагував Джордж Сондерс. Ті протести почались уже в ранніх роках після встановлення комуністичного режиму, сягаючи років, у яких діяла опозиція під проводом Льва Троцького, а кінчаються протестами найновішої опозиції, людей званих дисидентами.

На перший погляд, здавалось би, що все це речі знані і тому не цікаві, однак, коли візьмете названу книжку до рук і почнете читати, то знаходите в ній чимало нового та гідного уваги, не зважаючи на це, що зібраний матеріял в книжці не творить нерозривної цілости, бо тут промовляє до читача не один, а багато авторів, яких протести, звернення і заклики є розповсюджувані в Совєтському Союзі підпільним способом.

Цікавим у книжці є те, що всі ті автори, як індивідуальних так і декількох збірних протестів, висловлюються незвичайно вміло, змістовно і переконуюче, а всі вони мають спільне поміж собою тільки те, що без страху морально торощать диктаторську систему Москви, розкриваючи її правдиве обличчя.

Передмова разом з інтродукцією редактора Джорджа Сондерса займає близько 50 сторінок і тут він з повним знанням совєтської дійсности пояснює читачеві те, як постала в Совєтському союзі опозиція і як діяла вона від самого початку встановлення комуністичної влади. Він пояснює і те, як зродились у Совєтському Союзі видавництва „Самвидаву", які, хоч були і давніше, то однак з успіхом діють в Росії від 1968 р. через „Хроніку біжучих подій", а в Україні — через „Український Вісник".

Текст вміщених у книжці матеріялів займає понад 400 сторінок і являє собою радше взірці різних напрямків опозиції, бо опозиція до совєтської влади не є однорідною. Вона складається із залишків большевиків — троцькістів та їхніх послідовників, а також з інших напрямків як самого народу російського, який поневолює, так і з-посеред народів, що є поневолюваними. Сондерс прекрасно орієнтується в цих складних справах і в своїй передмові-інтродукції та в додаткових поясненнях вказує на кожен голос протесту в тексті книжки, подаючи відповідні інформації про авторів окремих статтей і мету, до якої вони прямують.

Нераз нам видавалось, що ліва опозиція, очолювана Троцьким, була цілковито знищена. Сондерс переконуюче доводить, що та опозиція нуртувала в Совєтському Союзі цілий час, глибоко конспіруючись. Як доказ на своє твердження, він вказує на вміщену в тексті книжки заяву - протест 43-ох дітей, батьки яких були знищені Сталіном.

Групу, яка згуртувалася навколо генерала Петра Григоренка і російського письменника Алексея Костеріна, який помер у 1969 р., Сондерс уважає троцькістами, а їхні протести в тексті книжки зовсім потверджують інтерпретацію редактора Сондерса. Він каже, що похорон Костеріна був маніфестацією дисидентів і що навіть поліція не могла перешкодити їй.

Як ми вже зазначили, Сондерс розрізняє опозицію, ділячи її на тих, що в основному прагнуть „демократизації соціялізму" в Совєтському Союзі, і на тих, що почувають себе національно гнобленими.

Сам текст книжки, яку обговорюємо, поділений на три частини: перша частина починається спогадами анонімного большевика - ленініста, далі ідуть уривки із спогадів старої большевички Александри Чумакової, а відтак тексти протестів троцькістів, запроторених до концентраційних таборів Воркути та інших частин „широкой страни моєй родной"... Друга частина книжки розпочинається коментарем про особу ген. Петра Григоренка, а після того поміщений лист Григоренка „Чому я не буду голосувати за Косигіна". Лист Григоренка був широко розповсюджений в Совєтському Союзі підпільним способом.

В другій і третій частинах книжки поміщені подібні документи протесту відомих російських, українських, балтійських та інших дисидентів: проф. Леоніда Плюща (п. н. „Термідори бояться правди"), Алексея Костеріна, Юрія Галянскова, Валентина Мороза, Андрея Сахарова, Роя Медведева, Валерія Турчина та інших.

В книжці вміщені документи і спільного авторства як, напр., „Заява про цілі Комітету Людських Прав", „Організації Опозиції в трьох містах", „Демонстрація Робітників у Києві", „Заява Українського Вісника про принципи", „Український журнал дає оцінку російським дисидентам", „Проти русифікації, написали сімнадцять латвійських комуністів", „Українці обвинувачують сталінські практики" та декілька інших назв документів.

Протестаційні матеріяли ген. Григоренка знаходимо в кожній частині книжки. Його протестаційні листи, апеляції на захист Чехо-Словаччини, татар та інших малих народів совєтської тюрми, вийнятки з його записника у в'язниці п. н. „Офіційна психіятрична діягноза" і текст промови на похороні Костеріна написані з великою ерудицією. В книжці вміщені тексти багатьох інших промов на тому маніфестаційному похороні, з яких промова Григоренка вирізняється як красномовністю, так і змістом.. Який жаль, що Григоренко, так завзято обороняючи татар і чеченців, ні словом не згадав про потоптане право народу, з якого вийшов. Цим Григоренко доказує, що він є людиною без національности, а таких людей в сучасному світі є дуже мало.

(Продовження буде)

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, в нашій громаді і вільному світі нового свідомого члена!

Аркадія Оленська - Петришин

НЕПОВНІСТЮ ВИКОРИСТАНІ МОЖЛИВОСТІ

Можливість влаштування виставки українського мистецтва в престижевому американському приміщенні є нагода, яка не часто трапляється. Тому, що в часі святкування 200-ліття Американської Незалежности таких нагод може бути дещо більше, ми повинні звернути увагу на можливі невдачі, які часто пов'язані з організуванням репрезентаційних виставок українського мистецтва. Український Громадський Комітет для відзначення 200-ліття американської незалежности під патронатом філядельфійського Відділу УККА має дістати від уряду 25,000 дол. у дорівняльних фондах та дістав можливість п р е дставити культурні здобутки української громади в приміщенні музею Пенсильвенійського університету. З цієї нагоди відкрилися в суботу 8-го листопада перші з черги виставки образотворчого та народного мистецтва і відбувся вечір української пісні і танку.

У випадку образотворчої виставки можна було б побоюватися, що вона буде надто доступною для мистців, без уваги на рівень їхньої творчости, як це так часто наявно видно із експонатів на наших групових виставках. Треба з приємністю відмітити, що підхід Комітету був зовсім несподіваний: він передав дорадчу ролю та організування жюрі образотворчої виставки професійній людині, директорові Плянування Виставок Музею Філядельфійського Сівік Сентер, магістрові Зенонові Фещакові. Із багатьох можливих підходів до зорганізування такої виставки мґр Фещак, в порозумінні з Комітетом, вибрав мабуть найдемократичніший: загальне звернення до мистців Америки, Канади та Европи, щоби вони представили свої твори для розгляду жюрі.

В нормальних обставинах такий професійний підхід повинен завершуватися належним успіхом, однак в нас він виявив деякі основні проблеми, які пов'язані із репрезентацією української культури взагалі. Виявилося, що головна проблема виставки виникла з уже довголітнього досвіду багатьох наших кращих мистців щодо безкритичности організаторів групових виставок та переконання, що слово „жюрі" не має жадного значення, і вони вже давно перестали відгукуватися на заклики до участи в таких виставках. Зрештою, їм й так не бракує нагоди виставляти свої твори в більш престижевих американських виставках. Хоча таке недовір'я багатьох мистців до критеріїв організаторів зовсім оправдане у випадку великої більшости групових виставок, воно, на жаль, неоправдано відбилося на репрезентаційній виставці в Пенсильвенійському університеті. Не зважаючи на великі зусилля організаторів, як п-і Софія Геврик, — вона зробила безліч заходів телефонічно, та сама їздила позиченим великим автом і збирала експонати в нюйоркській околиці, — в багатьох кращих мистців, як з Чікаґо та інших околиць, залишилося недовір'я і вони не запропонували своїх творів. (Деякі, не завжди найкращі, зразки організатори дістали з приватних колекцій Філядельфії).

Жюрі дістало для огляду велику кількість слабих, або з вже давно перестарілою проблематикою творів, які не могли б викликати будь-яке враження в американського мистецького глядача, який очікує живу мистецьку думку, або принаймні збереження належного мистецького рівня.

З прикрістю треба завважити, що образотворча виставка (відмінно від успішної народної) не робила особливого ефекту, не творила якоїсь цілости, та взагалі здавалося, як на репрезентаційну виставку, надто мініятюрною. (Багато експонатів й були надто малого розміру).

Крім вже згаданої невисокої опінії мистців про громадські інституції в ролі організаторів групових виставок (несправедливої у випадку філядельфійського Комітету), мабуть найбільше причинилися до певного неуспіху самі таки мистці. Тяжко зрозуміти, чому багато з них не достатньо оцінили серйозність підходу організаторів та не зрозуміли важливости репрезентаційної виставки українського мистецтва в американському середовищі. Коли взяти до уваги важливість справи, хіба ж не варто серйозніше потрактувати такі виставки й деяким нашим успішнішим мистцям, бо і вони мають громадський обов'язок допомагати у нашій затяжній боротьбі за визнання нашого, часто навіть самого, існування?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ПАМ'ЯТНИК ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Я ніколи не виступала в пресі з критичними завагами в оцінці творів образотворчого мистецтва — свідома того, що не маю до того потрібної кваліфікації. Але, прочитавши в „Свободі" з 5-го листопада ц. р. замітку Л. Мойсеєвої про пам'ятник Лесі Українки, що в цих днях поставлено в Торонті за проєктом Михайла Черешньовського, не можу не написати цих кілька слів.

Л. Мойсеєвій не подобається пам'ятник — справа смаку. Не бачивши його, мабуть, в натурі, — ганить його і свою критику провадить в досить дивний спосіб, чомусь в імперативному тоні.

З усіма її твердженнями не погоджуюсь.

Л. Мойсеєва порівнює пам'ятник Лесі в Києві (скульптор Галина Кальченко) з пам'ятником в Торонті (скульптор Михайло Черешньовський) не на користь останнього, суб'єктивно вбачає у київському — Іфіґенію, а в торонтонському — Мадонну. Чому? Це думки особисті, явно стимульовані бажанням зганити твір. Наскільки можна судити з репродукцій, пам'ятник в Києві зовсім не передає ані фізичної подоби, ані духового образу Лесі: це гарна скульптура, що потребує напису „Леся Українка".

Пам'ятник роботи мистця Черешньовського я бачила ще в моделі в Ню Йорку, бачила й на відкритті в Торонті, і ще кілька раз оглядала після відкриття. Тому стверджую — твір Черешньовського справляє враження прекрасне, маєстатичне. Велика особиста схожість з Лесею в обличчі, а шати античні (жадна Мадонна!) на кожного знавця її творчости роблять гармонійне враження. До цього додам, що Леся з дитинства мала замилування до античної клясики (див. спогади Л. Шишманової). Це захоплення Леся прищепила й нам, молодшим сестрам і братові (гри, оповідання, книжки). А коли сестра Ольга починала вчити стародавню історію за чужомовними джерелами, то Леся написала для неї в українській мові підручник. Сестра Ольга видала його окремою книжкою 1918-го року в Катеринославі.

Тому вважаю, що мистець Черешньовський дуже влучно увічнив Лесю у бронзі, поєднавши її образ, замилування й творчість.

Ізидора Косач-Борисова

Питається Людмила Мойсеєва в статті цієї самої назви, котра появилася в щоденнику „Свобода" з 5-го листопада. Це дивне питання відноситься до скульптури Лесі Українки у виконанні Михайла Черешньовського, яка зараз стоїть як пам'ятник у м. Торонті в Канаді. На таке питання можна відповісти смішнопростим способом: тому, що це Леся Українка, але мабуть це не вистачить до повної відповіді авторові запиту.

Запитавшись, чому Леся Українка не є представлена в певний спосіб, авторка тоді каже, що Леся Українка М. Черешньовського це мадонна, і порівнює з Лесею Галини Кальченко в Києві — Інфіґенією.

Мені просто неможливо собі уявити, як може хтонебудь бачити Мадонну у скульптурі Лесі М. Черешньовського, і чим Леся — Г. Кальченко представляє Іфіґенію? — Може бальовою сукнею з „підвісним шлейфом". Безперечно кожна людина має право на свою думку і може собі інтерпретувати якунебудь мистецьку працю, як їй подобається, але це ще дуже далеко від зрозуміння даної праці. Суть в тім, що коли мистець представляє певну людину, то він мусить зрозуміти всю цілість цієї людини, а не лише один відтинок її особистости.

Леся Українка не була тільки Кассандра чи Шарльота Корде. Вона була і Кассандра, і Іфіґенія, і Ш. Корде, і Мавка в „Лісовій Пісні", і також мала в собі Мадонну, і сотки інших. Представити Лесю Українку, як специфічну особистість лише з її творчости, це значить (Лесю) обмежити до тієї особистости. Це так, як пробувати зобразити ріку Ніл однією притокою.

Чи Л. М. думає, що скульптори, які різьбили Шекспіра, застановлялися над тим, чи його зробити Гамлетом чи Фальстафом? Творчість Лесі Українки не потребує пам'ятника — вона сама собою служить за найкращий пам'ятник. Завданням скульптора не є задовольнити одне чи друге переконання певних людей. Можливо, що деякі „революціонери" хотіли б Лесю з мечем в руці, певні прихильники школи д р і б н о г о сантименталізму вимагали б Лесю в скромній хусточці з милим виразом на обличчі і т. д.

Скульптор мусить взяти до уваги і зрозуміти цілий комплекс різноманітних тенденцій у даній людині, пережити її переживання, радіти її радощами і на цій підставі створити певну синтезу в напрямі даної людини, яка має бути проявлена у виконанім творі. Це завдання знаменито виконав М. Черешньовський у своїм творі Лесі Українки, котрий я бачив в трьох вимірах у робітні і на просторі в парку в Торонті.

Стоїть монументальна постать, але ясно, що це людина і Косачівна, а не богиня. Там кружляють всі людські тенденції — радість, смуток і гнів, гаряча любов, а особливо вираз вічної надії і правдивої геройської сили. Все це гармонійно зливається в одну тотальну постать Лесі Українки без домінуючого дисонансу ані одного фраґменту, завдяки майстерній розв'язці М. Черешньовського. Так, як в Пієті Мікель - Анджельо розпач Діви Марії не є зображений гістеричним риданням чи дрібним сантименталізмом, але поважним людським переживанням і любов'ю на її обличчі, так і в Лесі М. Ч. героїзм не представлений мечем, але правдивою силою характеру і тихою могутністю Лесі Українки.

Орест Покладок
Ню Йорк

М. Хом'як

ІРИНА ПАВЛИКОВСЬКА

(* 26 лютого 1901 — † 25 вересня 1975)

(1)

Ірина Павликовська, донька адвоката — д-ра Івана і Павлини з Гойновичів-Макухів, народилася у Львові 26 лютого 1901 р. і тут провела найкращі юнацькі і зрілі роки життя. Її батько був відомим суспільно-громадським і політичним діячем, послом до галицького сойму, де українські посли, як і теж у парляменті у Відні, проводили вперту боротьбу за поділ Галичини на дві частини: українську і польську, тобто за національно-територіяльну автономію, участь українців у Крайовому Виділі, — уряді Галичини, поділ Крайової Шкільної Ради на дві частини, від якої залежало народне і середнє шкільництво, що до того часу була всеціло в руках поляків, рівноправність української мови в державних урядах і школах, український університет у Львові, загальне, рівне і тайне право голосування під час виборів до парляменту у Відні і до сойму у Львові, за усунення віковового соціяльного гніту польських землевласників над українським селом і за усунення зловживань польської адміністрації в Галичині, зокрема під час виборів і до сойму і до парляменту. Ще маленькою дитиною вона відчувала горечі українського народу з приводу події під час виборів до сойму в 1908 р., коли то в обіймах дружини і сестри загинув у Коропці, в Бучаччині, Марко Каганець та інші сміливі українські виборці Галичини за те тільки, що обстоювали належні виборчі права українському народові. У відповідь на зловживання польської адміністрації, тобто за вбивства українських селян під час виборів, заплатив своєю головою намісник Галичини граф Андрій Потоцький, який згинув з рук українського студента Мирослава Січинського 12-го квітня 1908 р. Ще не прогомоніла одна подія, а вже загинув український студент Адам Коцко в 1910 р. під час заворушень і бійки між польськими та українськими студентами Львівського університету, які домагались рівноправности для української мови, українських катедр, словом вели послідовну боротьбу за український університет. Очевидно молоденькою дівчиною переживала вона й радісні хвилини під час виборчих перемог українців до парляменту у Відні, пізніше до сойму у Львові, схвалення в соймі нового крайового статуту і виборчої ординації до сойму та зобов'язання уряду у Відні створити український університет у Львові в 1916 р. Ученицею гімназії СС. Василіянок у Львові пережила вона величавий всенародний здвиг 28-го червня 1914 р. у Львові з нагоди сотих роковин народин Тараса Шевченка, що проходив під гаслом „Вставайте, кайдани порвіте". Як радісно тріпотілось серце молоденької учениці, коли то вулицями княжого города маршували тисячі членів „Січей" і „Соколів", зокрема приблизно 500 стрільців в одностроях, з яких більша частина була озброєна. На власні очі побачила тоді підсумки впертої, але пляново̄ї, освідомної та організаційної праці тодішнього проводу серед українського народу галицької вітки, що принесла блискучі висліди щойно під час розпаду Австрії в 1918 р. Тоді то прийшов закономірно 1 Листопад у Галичині, перебрання влади в українські руки — без проливу крови. Правда, поляки негайно виступили зі зброєю в руках проти молоденької української держави і так почалась польсько-українська війна за Галичину, що тягнулась до половини липня 1919 р. У тому часі молоденька Ірина була вже у восьмій клясі. Закінчила своє навчання іспитом зрілости в українській державній гімназії в Станиславові в 1919 р., де її батько був тоді державним секретарем (міністром) внутрішніх справ. Які райдужні надії леліяла тоді молоденька абітурієнтка, яка побачила український нарід свобідним, вільним від столітньої неволі, і пережила проголошення соборности всіх українських земель актом 22-го січня 1919 р. на площі св. Софії в Києві?! В кожному випадку „з журбою радість обнялась" за словами поета, бо під натиском ворогів з заходу, півночі і сходу „встоятись не було сили".

Від 1920 р. молоденька студентка вже знову у Львові. Тоді вона прийняла участь у з'їзді українських студентів, на якому рішено створити український тайний університет, бо польський окупант одним почерком пера скасував усі українські катедри у львівському університеті і заборонив до нього вступ українським студентам. Студіювала вона право в українському тайному університеті і приймала удари, що спадали на українських студентів та їхніх професорів, яких постійно арештувала польська поліція і замикала до в'язниці за те тільки, що вчились у власній високій школі. До того у вересні 1921 р. прийшов атентат Степана Федака на Й. Пілсудського, начальника польської держави, у Львові; прийшла хвиля нових арештувань і Ірина просиділа 3 місяці у слідчій тюрмі при вул. Баторія. Проте не зважаючи на переслідування студентів і професорів, український тайний університет постійно розвивався далі і в 1922-23 роках було вже 65 катедр і до 1.500 студентів. Очевидно арештування і кари збільшались, тому атмосфера в університеті ставала дедалі важчою і під кінець 1925 р. працю університету припинено.

Крім студій в українському тайному університеті Ірина студіювала музику в Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові та в консерваторії в роках 1921 і 1922, пізніше завершила їх трирічним концертовим курсом у Музичному Інституті в Варшаві в 1925 р. Закінчила теж два кооперативні курси в 1925-26, а згодом курс працівників суспільної служби в 1935-36 у Варшаві. Ще як студентка університету вписується в 1920 в члени Союзу Українок у Львові, а від 1924 р. стає членкою управи, приймає участь у конґресі Міжнародного Жіночого Союзу в Берліні в 1929 р. та стає членкою того ж Союзу. В 1934 р. є членкою підготовчого комітету Українського Жіночого Конґресу в Станиславові й активною його учасницею та приймає участь у З'їзді жінок в Ужгороді в 1934 р. як делеґатка. Крім своєї участи в праці Союзу Українок була активною членкою Матірнього Т-ва „Просвіта" у Львові, української жіночої промислової кооперативи „Труд" для фахового вишколу і праці українських кравецьких робітниць (як член Надзірної Ради), Т-ва „Українська Захоронка" (1928-39), Т-ва „Опіки над молоддю", „Опіки над жіночою бурсою", „Секції господинь" при Т-ві „Сільський Господар" і членкою управи кооперативи „Українське Народне Мистецтво" в роках 1925-45, як її головна управителька. Завданням кооп. „УН Мистецтво" було подбати про збут українських килимів і вишивок та допомогти в розвою цього народного мистецтва. Наладавши збут кооператива „УН Мистецтво", допомагала вишивальницям по селах і килимарським майстерням, зокрема у Косові придбати кращі заробітки, ніж до того часу вони були. Українські килими, виконувані на зразок традиційних узорів і за проєктами українських мистців: Р. Лісовського, П. Ковжуна, П. Холодного, М. Бутовича, С. Гординського, Я. Музикової, як і теж українські вишивки, здобували нагороди за нагородами на виставках, і управа кооп. „УН Мистецтво" промощувала їм збут і в краю і за кордоном.

(Продовження буде)

Листопадові Роковини і День Помісности УКЦеркви в Гантері

В суботу, дня 1-го листопада ц. р. українська громада в Гантері відсвяткувала 57-мі Роковини Листопадового Чину. О год. 9-ій ранку, в церкві св. Івана Хрестителя о. парох І. Мак відправив Службу Божу в намiренні українського народу з відповідною проповіддю, та панахиду за полягли борців за волю України. Зараз по Богослужбі в мотелі „Ксеня" відбулися Святочні Сходини, які відкрив кол. учасник Визвольних Змагань сотник І. Щур. Привітавши о. пароха і приявних, він пригадав історію і цілі Листопадового Чину, взиваючи присутніх хвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять поляглих борців за Волю України. Маестро Марія Гарасовська-Дачишин відчитала „Молитву" Теодора Курпіти та віддеклямувала „Вийшла Марія", вірш присвячений УПА того самого автора. Змістовний реферат про Листопадовий Чин виголосив студент, старший пластун Юрій Яримович. Згадавши історію 1-го Листопада 1918 р., він підкреслив значення ідей і духа Листопадового Чину для грядучих поколінь, а зокрема сучасної молоді на Рідних Землях, яка не боїться московського терору, хоча терпить, втрачає кар'єру, а навіть життя. Дух Листопада безсмертний — він побідить. Учениця 8-ої кляси Ірена Яримович віддеклямувала „Листопад" Р. Купчинського. Гість, проф. Анатоль Плескачевський, заступник Білоруського Конгресового Комітету Америки вітав зібраних від білоруського народу, якого шлях до визволення з московського ярма такий сам, як українського народу. Підкресливши релігійність і національну свідомість української молоді, що є запорукою до свободи, побажав Вільної, Незалежної України. Святочні Сходини закінчено піснею „Не пора". По сходинах гостинні п-тво Кобзярі приймали присутніх кавою і солодким. Під час перекуски панове полк. Юрій Лопатинський і Іван Кобзяр перевели збірку на інвалідів і зібрали 121 дол.

У неділю, 2-го листопада ц. р. о год. 9 ранку о. парох І. Мак відправив Службу Божу в намеренні Помісности УКЦеркви з проповіддю про нашу страдальну Церкву на Рідних Землях і загрожену в діяспорі та відчитав листа-подяку від Блаженнішого Кир Йосифа жертводавцям за збірку у сумі 1.017.00 дол. на Патріярший Фонд, яку перевели: п. п. дир. Й. Іванчук, мгр Л. Стеткевич, С. Льорх і А. Бук. Службу Божу закінчено многоліттям для Патріярха Кир Йосифа. Після Служби Божої відправлено панахиду за всіх наших єпископів, священиків, мирян, і останньо повішеного о. Луцького — мучеників за нашу Церкву.

А. Бук

Звіт - Заклик

Українська Американська Жіноча Допомогова Організація повідомляє усіх жертводавців на збірку „Діти-Дітям" скільки зібрано, і кому вислано пожертви:

Зібрано: Відділ І-ий 967-29, Відділ 6-ий, Асторія 285-68, Відділ 4-ий, Бруклин 196-00, Відділ 7-ий Н. Й. 204-00, через головну управу (СУМА, Пласт, Католицькі Церкви, радіопрограма) — 531-20, на банк. конто 507-46, дивіденти 17-51. Разом: 2709,14 дол.

Вислано: Німеччина УМХС 750,00, Австрія 400,00 Італія УДК 150,00, Франція 125,00, Бельгія 14500, Німеччина СУЖА 70,00, Німеччина „Рідна Школа" 100,00, Австрія, студенти 50,00, Еспанія, Бучинська 40,00, Німеччина, Дукаль Люба 35,00, Югославія, Шлалак 20,00, Німеччина, Голойда 30,00, Швайцарія, Гардецький 35,00, Німеччина, С. Мороз 30,00, Німеччина, Дашкевич 15,00, Німеччина, Ловчий 30,00, Польща, Сестри Служебниці 29,50, Польща, Лемішко 26,25, СКВУ — 109,00, Пакунки до Польщі і Браз. 176,15.

Разом: 2365,90.

Подаючи до відома касовий звіт зі збірки, дякуємо збірщикам, які не жаліли труду, часом наражуючи себе на прикрі розмови з людьми, які не знали, або забули, що значить голод, холод, біда.

Дякуємо жертводавцям, чиї прізвища протягом двадцяти трьох років існування нашої організації значаться на збіркових листах збірщиць, або в склепах „Сурма" і „Арка".

Ми віримо, що і цього року відгукнеться громада і не заведе надій дітей, що чекають на дарунок від „св. Миколая", чи „під Ялинку", яку створені нами комітети їм рік-річно влаштовують.

Не заведіть надій і старших по старечих домах, хворих по шпиталях, що також дістають святочні дарунки через УМХС, у формі печива, або невеличкої грошової суми.

Це більше моральна, ніж матеріяльна підтримка. Вони пишуть, що дуже вдячні нам, бо відчувають, що вони не покинуті, що є хтось, хто про них пам'ятає.

У неділю, 16-го листопада ц. р. на вулицях звернуться до Вас членкині нашої організації з пушками. Не відмовляйте їм у своїй, хай і найменшій лепті!

Після збірки, о год. 1-ій по полудні, в приміщенні „Самопомочі", відбудуться інформаційні збори членів УАЖДО.

За Управу: — голова — Ольга Томашівська і секретар — Алла Давиденко.

Світові наради музик

У Торонті, в днях 26-29 вересня відбулася в готелі „фор Сізон Шератон" 16-та генеральна Асамблея організації „Міжнародна Музична Рада", або в скороченні Ай-Ем-Сі (IMC).

Міжнародна Музична Рада створена Юнеском в 1949 році має членство зорганізоване в 57-ох національних музичних комітетах, та 16-ох Міжнародних організаціях на всіх 5-ох континентах. Вона тісно співпрацює з прерізними музичними організаціями світу для кращого розвитку музичного життя, виміни музики поміж музиками і державами, заохочує до експериментування із допомогою нових технік.

Праця інтернаціональної Музичної Ради виявляється у видаванні нових музичних творів, літератури про музику, накручуванні плит, радіопередачах, концертах, фестивалях, конґресах, та симпозіюмах. Президентом IMC є американець, світової слави скрипаль Єгуді Менугін, знаний по цілому світі не тільки як неперевершений виконавець, але і як людина, яка завжди приходить з допомогою потребуючим. Його віра в ідею і ентузіязм до праці захоплює музиків світу. І сьогодні IMC нараховує в своїх членах понад 50 держав світу.

Понад 200 делеґатів цілого світу в 4-денних нарадах полагоджували організаційні, фінансові і под. справи. Поміж ними було 5 делеґатів зі Советського Союзу: 3-ох з Москви, один з Грузинської і один з Молдавської Республік. Також з Чехо-Словаччини, Польщі, Мадярщини. З України делеґата не було. Одночасно на Торонтонськім університеті, в приміщенням Музичного факультету, відбувалися доповіді і панелі першої в світі так зв. „Міжнародної Виставки Музики для Радія". Запрошені фахівці з цілого світу ділилися своїм досвідом, обговорювали проблеми радія, завтрішнього дня, завтрішнього слухача. Конференцію спонзорувало анґлійське і французьке CBC та Міжнародний Музичний Центр у Відні.

У всі 4 дні інтенсивної і точної на час праці, відбувалися для учасників обидвох конференцій серії концертів, у яких виступали виключно канадські артисти і виконували твори канадських композиторів.

Найцікавіші з них були: прем'єра в цьому сезоні двомовної опери „Люї Ріель", тема з канадської історії, музику написав Гері Сомерс. В головних ролях виступали Бернард Туржон в ролі Люї Рієля, і канадська українка Роксоляна Росляк в ролі його дружини Марґаріти. Обидвоє артистів виконали свої трудні ролі дуже добре, і вокально і драматично. Технічне оформлення опери — ориґінальне, музика цікава, хоча не надто мелодійна.

Другою цікавою музичною імпрезою був триптих „Лустро" композитора Мері Шейфера. Твір містичного характеру, написаний під впливом турецьких і перських поезій XIII ст., модерний та експериментальний. Торонтонська Симфонічна оркестра була поділена на 14 самостійних груп, співучасть брали співаки, а музику передавано на тасьмі.

В останній день нарад, в понеділок 29 вересня, в театральній залі Сент Лоренс центру відбулося святочне відкриття Світового Тижня Музики, тижня нарад доповідей і концертів, який відбувався в Оттаві, Монтреалі і Квебек Сіті, аж до 5-го жовтня включно. Промовцями на святочному відкритті були президент організації скрипаль Єгуді Менугін, від уряду Канади міністер Мічель Шарп, Лоренс Креґ — президент канадського відділу Юнеско, і Олександер Блок, від Юнеско в Парижі.

Відтак була прем'єра нового канадського фільму „Музіканада" — про музичне життя в Канаді. Одногодинний фільм мав десятки фраґментів музичної Канади, різних ансамблів, оркестр, солістів, одначе на жаль, не представив повного образу музичного життя, поминаючи цілком оперу, балет, та зі симфонічних оркестр згадуючи тільки мінімальним фраґментом Оттавську оркестру з Маріо Бернарді, як диригентом. Також були два фраґменти з українського Фестивалю в Давфині, Манітобі, а саме гра на цимбалах і гопак. Після того був одногодинний камерний концерт аванґардної музики композиторів Бікрофт, Ґелман, Фрідман, Вайнцвайґ і Ейткен. Після вечері відбувся концерт в анґліканській катедрі, де виступав хор Мендельсона з малими групами інструменталістів в творах Сомерса, Гелі Вілена, Превоста і Шейфера. Одною із солісток була знову Роксоляна Росляк. Партія трудна, не ефектовна, як врешті і більшість програми.

16-та генеральна Асамблея, що відбувалася в Канаді, вперше від свого існування, пройшла з успіхом. Була обрана нова управа на чергові два роки, президентом є тепер Нараян Меном з Індії. Наступну асамблею рішено відбути у 1977 році в Чехо-Словаччині, а саме в Празі і в Братіславі. Запрошення на 1979 рік передала Австралія.

І так, протягом 4-ох днів гості і делеґати 16-ої інтернаціональної Музичної Асамблеї мали нагоду пізнати Торонто, канадську музику і торонтонську гостинність. Тут же ж їх вітали на 6-ох різних зустрічах — прийняттях: Юнеско, місто Торонто, Онтарійський уряд, Бі-Ем-Ай та інші.

Світовий Тиждень Музики в Оттаві, Квебек Ситі і Монтреалі приніс багато нового, нових зустрічей і вражень. Кульмінаційною точкою був Міжнародний День Музики 1-го жовтня в Оттаві, де виступав зі своїм концертом Єгуді Менугін.

Оксана Бризгун — Соколик

ЗАСІДАННЯ ПРИРОДНИЧОГО ВІДДІЛУ УВАН

Ню Йорк. — Природний Відділ Української Вільної Академії Наук відбуде тут в суботу, 22-го листопада ц.р. о год. 3-й по полудні в приміщенні Академії — 206 В. 100 вулиця, наукове засідання, на якому д-р Юрій В. Луцишин прочитає дві доповіді: „Стан клінічних лябораторій в сучасній Гватемалі" та „Гватемаля за маїв і в XX столітті".

„Невольник" в Пассейку

Пассейк, Н.Дж. (пяк) — На тему театрального мистецтва, на сторінках української преси написано дуже багато. Автори у своїх статтях виказали, яку колосальну ролю воно відограло в житті українського народу.

Наша Округа нараховує понад 12 чи більше тисяч людей. І коли в неділю 12-го жовтня ц. р. до нашої громади Пассейку завітав Український Оперовий Ансамбль з Ню Йорку, до Української Централі, то на такі великі громади як Пассейк, Кліфтон, Ратефорд, Гарфільд, теж недалекий Петерсон, на виставу „Невольник" зібралось тільки 200 людей, в тому вже й нечислена молодь СУМА.

„Невольник", історично музична драма, що її написав М. Кропивницький за поемою Т. Шевченка. В ній схоплено тодішній український побут.

Куртина підіймилась і на сцені в першій дії ми бачимо українську хату, що нагадує нам дім у рідній батьківщині. На сцені сеньйор драматичного театру в Америці П. Свободян. Він своєю грою зацікавлює присутніх, а тут і надходить його донька Ярина, оперна співачка Т. Лихолай, яка своєю грою захоплює публіку.

Ролю коваля виконував М. Яблонський, його гра з кожною дією набирала чим раз то потужніших театральних ціх. Присутні реаґували на цю гру так живо, що дуже часто під час дії тепло оплескували акторів. Так це ж і було під час гри, бандуриста Недобитого (Б. Крушельницький). Сцена запорожців завжди серед публіки викликувала захоплення. Очевидно запорожець Неплюй оп. співак Л. Рейнарович виявив вершини сценічної гри. Чи то на Запоріжжі, чи в турецькій неволі не покидав його щиро-козацький гумор. Коли заспівав „Я сьогодні щось дуже сумую", здається сумували з ним присутні. Безперечно до великого успіху цієї музичної драми причинилась камерна оркестра, диригентура якої спочивала в досвідчених руках дир. Романа Степаняка. У склад цієї камерної оркестри входили — дві скрипки, фортепіян та челльо. Гра камерної оркестри з мішаним хором, зіспіваність до вершин викликувала невгасаючі оплески. Велику працю, труд, вклав маестро Р. Степаняк із своїми хористами. З акторів ще назвемо кількох запорожців, як Омара-Степан Вовчук, Кукса — І. Макар, Голощук — В. Сметанюк, Покришка — Ф. Лукіянський, ну і квіт хористок.

Яка чудова, незабутня сцена, як на Січі з'явився Степан, вже як отоман. І така ж чудова сцена козаків у турецькій неволі, де Неплюй далі жартує, сипле гумором в обличчі смерти. Подругу Ярини, Оксану відограла Борисенко. У супроводі камерної окрестри і мішаного хору, відбувалась драма повороту, „Ти воскреснеш моя Україно", викликавши сильне зворушення. Автор цих рядків ще ніколи не чув такого виконання на прикінці дії, як „Боже Великий, Єдиний", що його виконав мішаний хор у супроводі камерної оркестри. Виконання було таке динамічне, що викликало повний подив.

В імені Управи Української Централі, Я. Костишин подякував Українському Оперному Ансамблеві й по черзі представив акторів у головних ролях. Присутні, стоячи кожного грімко оплескували. Маестро Л. Рейнарович із зворушенням дякував присутнім за тепле прийняття, і підкреслив, що ніде їх так тепло не вітали як саме тут. Згадав, що УОА робить усе можливе, щоб нести рідне слово, рідне мистецтво нашому громадянству.

І справді, скільки труду, терпливости, посвяти треба з себе викресати, щоб не завмерло театральне мистецтво.

КІССІНДЖЕР ОБВИНУВАЧЕНИЙ У „ЗНЕВАЗІ КОНҐРЕСУ"

Вашінґтон. — Минулої п'ятниці, 14 листопада, Комісія Палати Репрезентантів для розвідчих справ проголосувала формально обвинуватити державного секретаря Генрі Кіссінджера „за зневагу Конґресу" з уваги на те, що він і Білий Дім нібито відмовилися передати всі документи, зв'язані з веденням розвідчої діяльности протягом останніх кільканадцятьох років, а також передати тій Комісії всі інформації, які стосуються питання, чи Совєтський Союз нарушує договір з 1972-го року щодо обмеження стратеґічної атомової зброї. Щоб формальне обвинувачення було передане під розгляд Департаменту справедливости, який мав би рішити чи притягати Кіссінджера до судової відповідальности, то раніше ціла Палата Репрезентантів мусить схвалити рішення Комісії. У суботу, 15 листопада, речник Державного департаменту заявив, що конґресова комісія помилилася, коли проголосувала формально обвинуватити Кіссінджера, бо він не зобов'язаний підчинитися двом викликам, бо вони зверненi до голови Крайової Ради Безпеки, а Кіссінджер був звільнений з цього посту президентом Фордом ще перед обвинуваченням.

„СВОБОДА" ВЖЕ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

рядком на лінотипах у старих приміщеннях. Перехід від лінотипів до компюторів буде черговою і останньою стадією у повній модернізації друку публікацій УНСоюзу.

Офсетною пресою орудує молодий ентузіяст друкарського мистецтва Марко Гуменний при асисті такого ж юного ентузіяста Степана Пілїпа, що є рівночасно асистентом фотографічного відділу, яким відає технічний керівник друкарні Анатоль Домарацький. Щоб не було перерви в публікації щоденника, минулої суботи, 15-го листопада, перенесено до нових приміщень адресографи та інші устаткування експедиційного відділу друкарні, яким — під загальним наглядом керівника друкарні Анатоля Домарацького — відає Орест Пітьо, мавши до помочі двох асистентів.

Перехід на офсетну пресу вже тепер, ще перед завершенням повної модернізації також складального відділу друкарні, відкриває цілком нові можливості для поступового вдосконалювання форми публікацій УНСоюзу. Крім виразного і чіткого друку, зокрема великі нові можливості відкриваються щодо використовування ілюстраційного матеріялу. Разом із коштовним для УНСоюзу переходом на модерний спосіб друку всіх публікацій УНСоюзу, заплянована також подиктовані новими можливостями і потребами зміни в їх редауванні і оформлюванні, що повинні бути завершені до кінця цього року. Можна очікувати, що „Свобода", англомовний „Український Тижневик", дитячий місячник „Веселка" та книжкові публікації УНСоюзу, після завершення всіх заплянованих технічних і редакційних змін та їх повної модернізації, ще успішніше зможуть виконувати свою службу громаді і народові, що й було головною метою цих коштовних змін, на які рішився УНСоюз.

НЮЙОРКСЬКА ОКРУГА УНС

Закінчення зі стор. 1-ої)

ської Незалежности і 100-річчя Українського Поселення.

Заступниця головного предсідника пані Марія Душник пригадувала членам, зокрема, жінкам, їхнє зобов'язання в Році Жінки приєднати бодай по одному членові до УНС. Заступник головного предсідника д-р Іван О. Флис, поворячи коротко про організаційні справи, звернув увагу, що ми мусимо покрити страти нашої установи в членстві. Про спосіб організування членів інформував обласний організатор Василь Оріховський і запропонував свою допомогу секретарям Відділів. Після вичерпної інформації головного контролера мґра Івана Винника про фінансовий стан УНС, Будівлю, борговi зобов'язання, 200-річчя ЗСА і 100-річчя Українського Поселення, Український День у Вашінґтоні, запляноване на червень 1976 р., видання тощо, розвинулася дискусія, у якій взяло участь багато приявних.

Після дискусії голова Округи М. Хоманчук привітав присутню на залі нову секретарку 8-го Відділу з Йонкерсу Марію Кульчицьку, яка є дуже успішною організаторкою у Відділі, та поінформував про подробиці, пов'язані із заплянованим бенкетом. Загальним закликом і пригадкою до пожвавленої праці на організаційному відтинку голова Округи, подякувавши усім за участь, закрив наради.

ПРОФЕСОРИ, АЛЮМНИ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

році при співучасті УВУ, НТШ та інших наукових інституцій. Франкознавчі наукові конференції намічено в більших скупченнях українців ЗСА і Канади. Крім того, професори українці, що працюють в американських високих школах, влаштують такі конференції по своїх високих школах для англомовного світу, представляючи Франка як поета й ученого світового маштабу. Покищо намічено це в Філядельфії, Ню Йорку, Солт Лейк Сіті.

Першу доповідь про Франка на тему: „Там, де народився Франко" виголосив проф. В. Лев. Тут накреслив він Франкові спостереження про його рідне село й околицю від раннього дитинства до його дозрілого віку. Доповідач подав теж відомості про Нагуєвичі по сьогоднішній день. Він цитував не тільки Франкові оповідання „Мій злочин", „Малий Мирон", „Злісний Сидір" і ін., але також совєтські праці: „Історію міст і сіл УРСР, Львівська область", М. Сибіля „Франкове село" („Жовтень" 1969, ч. 7, стор. 116-119), та як антидоту до цих публікацій відомості про Нагуєвичі зі збірника „Дрогобиччина — Земля Івана Франка", Ню Йорк 1973.

Наступну доповідь „Драматургія Івана Франка" виголосив проф. С. Чорній. Відмічуючи, що драматичне мистецтво цікавило Івана Франка від його ранньої творчости, він коротко представив п'ять одноактових драм Поета і подав докладнішу аналізу драм „Украдене щастя" та „Сон князя Святослава", що й сьогодні не сходять із сцени. Доповідач уважає їх кращими зразками української драматургії.

Доповідь „Франко і музика" виголосив музиколог і композитор проф. Антін Рудницький. Він відмітив намагання Франка вплинути на професійність в українській музиці, який у своїх статтях критикував тодішнє аматорство, особливо т. зв. „Перемиської школи", і вказував на правильний шлях у розвитку української музики, подаючи різниці між мистецькою та фолкльорною музикою. Його праці спонукували різних композиторів опрацьовувати композиції для обох родів музики.

В другій частині конференції донька Михайла Драй-Хмари, проф. Оксана Ашер у дбайливо опрацьованій доповіді: „П'ятірне ґроно нездоланих співців" накреслила майстерність сонетів неоклясиків, зупиняючись зокрема на досконалості мови, рими і ритму. Вона проаналізувала сонет Драй-Хмари „Лебеді", в якому поет в алегоричний спосіб оспівав завдання „п'ятірного ґрона" — неоклясиків та його долю в українському літературному ренесансі після Першої світової війни в східній Україні.

В доповіді: „Народини невимірних чисел" проф. Осип Андрушків впровадив слухачів у світ логіки шукання причин („чому?"). Він назвав не „боротьбою з безконечністю", що почалася ще в VI ст. перед народженням Христа, коли то Пітагор відкрив, що діягональ квадрату і його бік є неспівмірні і тому не можуть бути виражені цілим числом. Щойно математик Кантор і Дедекінд проаналізували поняття безконечности, що криється посередньо в понятті ірраціональних чисел. „Боротьба з безконечністю" триває в математиці й до сьогодні.

Д-р Анна Власенко-Бойцун прочитала два розділи з праці „Українські місцевості в ЗСА", а це про географічні назви на Алясці, що там постали на початку XX ст. під час кругосвітної подорожі козацького нащадка, Юрія Лисянського в рр. 1803-1806, капітана корабля „Неви". В його честь названо острів, протоку, причілок і ріку, а крім того острів названо Полтава. Далі доповідачка подала назви сімох українських осель у стейті Ню Йорк, що їх засновано після Другої світової війни. Подала теж джерела до праці, разом 59 праць різних авторів і поштових записів.

Проф. Яків Гурський із університету Сиракюзи прочитав доповідь: „Семантика твірних основ українських патріотичних прізвищ XIV-XVII ст." Доповідь побудував він на основі таких джерел: „Українські грамоти XIV і першої половини XV ст" (Київ, 1928), „Архив Юго – западной Росси", т. VII 1859-86 (опис замків у 1552 р.); „Українські грамоти XV ст. (Київ, 1965), „Жерела до історії України-Руси", Львів, 1897-1901; опис 22 староств у західній Україні в рр. 1582-1588); „Реєстри войска запорожського посли зборовского договора" 1649 р. (реєстр 16 козацьких полків). Доповідач підкреслив важливість прізвищ як джерела для дослідження історії української мови, зокрема семантики української лексики.

Опісля проф. В. Лев зреферував зміст 4 присланих неприсутніми авторами доповідей, а то: проф. Володимира Жили: „Великий льох" — Шевченкова містерія", проф. Романа Кухаря: „До початків української письменности", проф. Василя Ящуна: „До проблеми губних приголосних у сучасних слов'янських мовах" і проф. Богдана Чопика: „Типи парадигматичних наголосів ув іменниках сучасної літературної мови та їхня кореляція з чергуванням голосних о - і, е - і". На цьому закінчено перший Франківський симпозіюм УВУ.

На Союзівці відбулися...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ним по одному сетові, в результаті якої вісім змагунів закваліфікувалися до фіналів в неділю. Переможцем цієї рунди вийшов Омелян Крих („Тризуб" Філядельфія), а перше місце в групі юньйорів здобув Володимир Кравченко („Чорноморська Січ" Нюарк).

В групі жінок — п'ять зголошених пластунок, які змагалися кожна з кожною два з трьох сетів — перше місце здобула Хризанта Гентіш, не програвши ніодних змагань. Друге місце здобула Надя Яворів, третє — Люба Яворів.

В неділю після чвертьфінальної рунди шістьох змагунів системою кожний з кожним, у півфіналах О. Крих переміг Юрія Храневича („Ч. Січ") 23:21, 21:17, а Стенлі Вишневський („Ч. Січ") — Анатолія Макогона (УАСТ Рочестер) вислідом 21:8, 21:9. У фінальних змаганнях групи чоловіків, системою трьох з п'ятьох сетів, С. Вишневський переміг О. Криха вислідом 21:19, 21:13, 21:16. А. Макогін здобув третє місце, перемагаючи Ю. Храневича 21:14, 21:8.

В групі юньйорів друге місце здобув Юрій Камінський (Пласт Ню Йорк) а третє — Стефан Сосяк („Ч. Січ").

Нагороди за три перші місця в кожній групі вручив змагунам Б. Миндюк під час спільного обіду в неділю, в присутності головного секретаря УНСоюзу Володимира Сохана, до речі учасника турніру, і управителя Союзівки В. Кваса. В коротких словах до учасників, Б. Миндюк, В. Квас і В. Сохан погратулювали переможцям, подякували всім змагунам за участь та висловили запевнення, що в слідуючому році старатимуться провести турнір на цій оселі УНСоюзу ще краще та з більшою участю любителів цього популярного спорту. Серед присутніх гостей, В. Сохан представив Івана Лучечка, отамана куреня „Червона Калина" і Віктора Агреса, голову пластової старшини в Арґентині, який гостює в ЗСА.

Змаганнями, які проходили на чотирьох вигідно розташованих столах в залі павільйону „Веселка", проводила комісія в складі Б. Миндюк і Володимир Лойко.

НЕДАВНІ СОВЄТСЬКІ...

(Закінчення зі стор 1-ої)

таких виступів жидів за свої права, які не були б підтримані українцями, що становлять найбільший відсоток політв'язнів у СССР.

Нам ясно, що джерела найглибшої моральної сили і невичерпної шляхетности живі у народі, який видає із своїх надр таких надзвичайних людей, як Вячеслав Чорновіл, Святослав Караванський, Валентин Мороз, Іван Світличний, Василь Стус, Ніна Строката і багато інших, імен яких ми тут не подаєм, — один бо перелік зайняв би багато сторінок...

Постать В. Чорновола, разом з якми нам довелося перебути довгий час у тюрмах і таборах, залишила глибокий слід у душі кожного з нас.

Його публіцистичні виступи неодноразово публікувалися вільною пресою Заходу, його книги про політичні процеси в Україні „Рецидив терору чи право суддя" (1966) і „Лихо з розуму" (1967), за які він був уперше заарештований у 1967 р., перекладені на европейські мови і добре відомі західньому суспільству. Після другого арешту в 1972 р. його звинувачено в редаґуванні самвидавного журналу „Український Вісник", хоча КҐБ не мав і до цих пір не має на те проти В. Чорновола ані найменших доказів, але, очевидно, будує свої здогади, враховуючи високий професійний рівень цього видання. На другому суді, в квітні 1973 р., на який не допустили ніодної людини, навіть його дружину, В. Чорновіл був засуджений до 9 років позбавлення волі.

Його остання праця — „Будні Мордовських таборів", — створена в таборі у 1975 р. у співавторстві з жидівським малярем Б. Пенноном, видана недавно Єрусалимським університетом. Ця книжка, яка написана спільно сіоністом і українським патріотом, має, звичайно, стати якнайбільш відома, як потрясаюче свідчення безмежної жорстокости тоталітарного режиму і подивугідної мужности людей, над головами яких висить сокира ката, але які знаходять при цьому сміливість встати на весь зріст і говорити на весь голос.

В. Чорновіл — людина рідкісного таланту, освічености й культури; він добре знає світову історію і літературу, володіє европейськими мовами, а в тому, що торкається України і українського народу, його знання феноменальні. Віруючий християнин, він ознайомлений і з історією жидівського народу. Він високо оцінює чудо відродження Ізраїлю і жидівської національної самосвідомости в СССР, вбачаючи в цьому здійснення віщувань біблійних пророків.

Людина незвичайної внутрішньої сили і чару, він втішається великим авторитетом в усіх політв'язнів, які його оточують, і завжди вносить мир і єдність в їх ряди. Чутливий і добрий душею, готовий завжди допомогти своєму товаришеві — зеку (зек — в'язень), він навдивовижу твердий і безкомпромісовий у його стосунках з таборовими властями. У сучасних політичних таборах є чимало сміливих і мужніх людей, але навіть в їх середовищі В. Чорновіл вирізняється незвичайно. Ні одне лиходійство тоборових властей не минається без відповіді з його боку. За постійні протести, голодівки і відмови від примусових робіт вони багато разів кидали його в холодні карцери і піддавали іншим знущанням, завдаючи непоправної шкоди його здоров'ю. У своєму листі на захист Чорновола з 3-го березня 1975 р. політв'язень український поет В. Стус пише: „На п'ятий день голодівки, яку він розпочав у ізоляторі Львівського КҐБ, 6-го лютого (1975 р.) до нього в камеру вночі увірвалися разом з надзирателями КҐБ солдати МВД і потягли хворого на етап. Виснажений голодом Чорновіл відмовився від поїздки, покликаючись на відповідне законодавство. Тоді конвоїри схопили його, надягли ручні кайдани, запхали в рот затичку і, проволікши півголого по тюремних коридорах, кинули, розбивши йому обличчя, в бокс тюремного авта, де він стратив притомність. Прийшовши до притомности, Чорновіл попросив одяг, але у відповідь почув тільки глум. В такому стані його протримали декілька годин у промерзлому наскрізь боксі воронка („ворон", „вороник" — чорне тюремне авто. — Прим. ред.), а потім доставили на станцію, провели босого і в одній спідній білизні по снігу до зак-вагону".

В березні 1975 р. В. Чорновіл спрямував заяву до Верховної Ради СССР, в якій пише: „При збереженні існуючих тепер на Україні умов занесення у чорні списки, КҐБ робить мене жертвою репресій на все життя, якщо я відмовлюся стати моральною потворою . . . Нема ніяких ґарантій, що при бажанні мене не оголосять божевільним . . . Нема ніяких ґарантій, що для зведення порахунків зі мною не кинуть за ґрати будь-кого із близьких мені людей, бо такі спроби відносно дружини і сестри вже робилися . . . Нарешті, нема ніяких ґарантій, що мене не знищать фізично або навмисно не скалічать . . ."

В цьому ж листі він деклярував свою відмову від совєтського громадянства і поставив вимогу дозволити йому і його родині виїхати за межі СССР. Далі в листі говориться: „Не бажаючи духовно розривати зв'язки зі своєю Батьківщиною, без якої не мислю свого існування, я, в разі офіційної зміни громадянства, буду продовжувати уважати себе також громадянином України, куди повернуся, як тільки український патріотизм перестане уважатися злочином..."

За останніми вістками, які недавно дійшли до нас, власті погрожують В. Чорноволові новим судом і переводом із табору до Владімірської тюрми. Знаючи добре В. Чорновола і ставлення до нього властей, ми заявляємо з усією відповідальністю, що вони поставили собі за мету здійснити його фізичне знищення.

Ми звертаємося до всіх українців у вільному світі: одному з найбільш чудових синів вашого народу грозить смертельна розправа. Не допустіть до цього! Якмога ширше і голосніше виступайте на його захист!

Ми звертаємося до всіх жидів і жидівських організацій: борючись за звільнення жидів у Совєтському Союзі, не забувайте про В. Чорновола — про нашого друга і брата у стражданні і боротьбі. Підтримайте українців, які виступають в його обороні.

Ми звертаємося до всіх, кому дорогі принципи свободи і людської гідности, які з такою мужністю і жертвенністю відстоює всім своїм життям В. Чорновіл. Піднесіть голос на захист цього надзвичайного Громадянина і Людини!

Борис Азерніков
Лассаль Камінський

СИМПОЗІЮМ ТУІА

Ню Йорк, Н. И. — Товариство Українських Інженерів Америки інформує, що тут в суботу, 22-го листопада ц. р. о год. 5-й по полудні в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79 вулиця відбудеться симпозіюм на тему: „Роля техніки в ділянці громадських послуг". Доповіді виголосять: д-р Осип Мороз: „Кібернетичне думання і суспільні науки"; д-р Ліда Костинюк: „Модерні ефективности транспорту у міському плянуванні" і мґр Євген Змій: „Продуктивність в публічному секторі економіки ЗСА". Координатор сесій — інж. В. Гнатківський.

ТАРЗАН, 7396. Хижа пантера

З хатини в Африці лейтенант Д'Арно привіз чорну книжечку, яка містила відбитки пальців дитини!

„Французька поліція порівняла їх з моїми і показалося, що вони ідентичні!.."

В час, коли Тарзан доводить свою розповідь до кульмінаційного пункту — хижа пантера, найгірший ворог коней, тихо приготовляється до атаки!...